

V Bruselu dne 18.5.2022
COM(2022) 240 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Úspory energie v EU

1. ÚVOD

Úspora energie, tj. snížení spotřeby energie prostřednictvím cenových signálů, opatření v oblasti energetické účinnosti nebo dobrovolného úsilí, může být často nejlevnější, nejbezpečnější a nejčistší způsob, jak snížit naši závislost na dovozu fosilních paliv z Ruska. Využívání menšího množství energie navíc podporuje bezpečnost dodávek, usnadňuje požadavky na uchovávání a je základem pro přechod na čistou energii.

Dobrovolné snížení zbytečné spotřeby energie a zrychlené zavádění opatření v oblasti energetické účinnosti sníží míru nedostatku zemního plynu a ropy v případě narušení toků z Ruska. V tomto ohledu se jedná o zásadní prvek pro stabilizaci trhů a zabránění dalšímu kolísání cen. Ve střednědobém až dlouhodobém výhledu by úspory energie přispěly ke snížení cen energie a pomohly účinně reagovat na náhlé nárůsty cen a výpadky dodávek.

Úspora energie přímo snižuje naše účty za energii a činí naši ekonomiku odolnější. Vysoké ceny za energii z fosilních paliv již negativně dopadají na domácnosti a všechna průmyslová odvětví, od služeb po výrobu a od zemědělství po dopravu. Nutí zranitelné domácnosti trpící energetickou chudobou, mikropodniky a malé a střední podniky a energeticky náročná průmyslová odvětví k nepříjemným rozhodnutím ohledně toho, zda přestat energii využívat. Vyšší ceny energií mají rovněž vliv na relativní konkurenceschopnost firem s možným dominovým efektem na zaměstnanost a příjmy.

Minulý rok Komise v rámci balíčku „Fit for 55“ a při plnění Zelené dohody pro Evropu navrhla zvýšit cíle v oblasti energetické účinnosti do konce tohoto desetiletí. Ačkoliv je tento návrh koncipován v první řadě tak, aby podpořil dekarbonizaci ekonomiky EU, plynou z něj i další podstatné výhody, jako je vyšší energetická bezpečnost a nižší emise skleníkových plynů, znečištění ovzduší a vyčerpávání přírodních zdrojů.

Provedením balíčku „Fit for 55“ v plném rozsahu bychom snížili naši spotřebu plynu do roku 2030 o 30 % (tj. o 100 miliard m³). Více než třetina uvedeného objemu by byla důsledkem splnění cíle EU v oblasti energetické účinnosti, který byl předložen v návrhu přepracovaného znění směrnice o energetické účinnosti. Tento cíl by byl splněn provedením příslušných návrhů politiky v oblasti energetické účinnosti, jako je samotné přepracované znění směrnice o energetické účinnosti, přepracované znění směrnice o energetické náročnosti budov, právní předpisy o ekodesignu a označování energetickými štítky, jakož i další politické nástroje s dopadem na spotřebu energie, jako jsou emisní normy CO₂ pro nová vozidla, systém EU pro obchodování s emisemi (ETS) a návrh nového systému pro obchodování s emisemi určeného pro budovy a silniční dopravu.

Provádění těchto politik by zajistilo strukturální snížení využívání energie. V důsledku ruské invaze na Ukrajinu by tyto změny měly nyní proběhnout ještě rychleji, aby se větším tempem zvýšila odolnost a energetická nezávislost EU.

Zároveň lze poměrně rychle dosáhnout významných úspor energie motivovaných dobrovolným rozhodnutím. Poslední zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC)¹ zdůrazňuje, že změny našeho životního stylu a chování mohou ke snížení naší

¹ IPCC, 2022: Climate change 2022: Mitigation of climate change (Změna klimatu 2022: Zmírňování změny klimatu). Příspěvek pracovní skupiny III k šesté hodnotící zprávě Mezivládního panelu pro změnu klimatu.

spotřeby energie významně přispět. Volba snížit teplotu vytápění, hospodárněji jezdit a více využívat veřejnou dopravu a aktivní mobilitu, efektivněji používat spotřebiče pro domácnost a klimatizaci a zhasínat světla, může přinést značné krátkodobé úspory².

Proto je tento plán EU nazvaný „Šetřete energii“ zaměřený dvěma směry, a to na:

- (1) dosažení okamžitých úspor energie prostřednictvím dobrovolné volby a
- (2) urychlení a posílení strukturálních střednědobých až dlouhodobých opatření v oblasti energetické účinnosti.

U obou směrů bude zapotřebí podpora prostřednictvím účinného finančního rámce a struktury řízení.

2. DOSAŽENÍ OKAMŽITÝCH ÚSPOR ENERGIE PROSTŘEDNICTVÍM OSOBNÍ VOLBY

Vzhledem k současné geopolitické a tržní situaci si nemůžeme dovolit čekat, až budou zavedena důležitá strukturální opatření v oblasti energetické účinnosti. Během stávající krize je nanejvýš důležité hledat bezprostřední příležitosti ke snížení spotřeby energie. V krátkodobějším horizontu by většina takových příležitostí vycházela z dobrovolných rozhodnutí, z nichž některá by mohla mít i střednědobé až dlouhodobé trvání, pokud by jejich důsledkem byla změna návyků.

Tato rozhodnutí by se měla v první řadě zaměřovat na oblasti, ve kterých lze dosáhnout největších úspor spotřeby plynu a ropy. Zemní plyn hraje největší roli ve vytápění, jelikož jeho podíl odpovídá přibližně 42 % energie využívané na vytápění prostoru v obytných budovách a domácnostech. Podíl ropy, druhého nejvýznamnějšího fosilního paliva využívaného k vytápění, činí 14 %, zatímco podíl uhlí se pohybuje okolo 3 %. Využívání fosilních paliv v dopravě představuje 288 milionů tun ropného ekvivalentu ročně, tedy 93 % energetických potřeb odvětví dopravy. Letecká a lodní doprava jsou téměř zcela závislé na fosilních palivech, zatímco v rámci silniční dopravy poskytují fosilní paliva 93 % spotřebované energie a v železniční dopravě 23 %. Kolem 25 % aktivity osobních automobilů se odehrává v prostředí městské mobility.

Klíčovými sektory pro významné krátkodobé úspory jsou tedy vytápění v domácnostech a ve službách a rovněž doprava a mobilita, přičemž další krátkodobý potenciál se nachází v průmyslových odvětvích. Činnosti vedoucí k okamžitému snížení spotřeby plynu jsou obzvláště důležité, neboť jakékoli úspory, kterých lze dosáhnout okamžitě, pomohou doplnit skladové zásoby, a tím pádem snížit rizika pro dodávky během zimy. Zároveň je důležité šetřit též elektřinou, jelikož plyn, ropa a uhlí se používají rovněž k výrobě elektřiny. Hlavního snížení spotřeby ropy se dá pravděpodobně dosáhnout omezeným využíváním osobních automobilů a letecké dopravy, jakož i účinnějším provozem nákladních automobilů.

² Analysis of behaviour change due to electricity crisis: Japanese household electricity consumer behaviour since the earthquake (Analýza změny chování způsobené elektroenergetickou krizí: Chování japonských domácností v oblasti spotřeby elektřiny v době po zemětřesení); Murakoshi a kol., 2013. Can Rationing Affect Long Run Behavior? Evidence from Brazil (Může přidělový systém ovlivnit chování v dlouhodobém měřítku? Důkazy z Brazílie); Costa, 2012. Viz rovněž Policies for energy conservation and sufficiency: Review of existing policies and recommendations for new and effective policies in OECD countries (Politiky pro úsporu energie a dostatečné zásobování energií: Přezkum stávajících politik a doporučení pro nové a účinné politiky v zemích OECD); Bertoldi, 2022 (<https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2022.112075>).

Tato rozhodnutí mohou snížit poptávku po energii, což může pomoci omezit dovoz fosilních paliv a zabránit vážnějším nedostatům a následnému uvalení omezujících opatření se všemi souvisejícími hospodářskými a sociálními důsledky.

Změnu již samozřejmě motivují současné vysoké ceny na trhu, jelikož domácnosti a podniky hledají způsoby, jak zvyšování účtů za energii omezit. Těchto úspor motivovaných trhem však nemusí být z nejrůznějších příčin dosaženo. Jednotlivé subjekty si možná nejlepší možnosti úspor neuvědomují. K dosažení nejlepších výsledků může být nezbytná koordinace. Ani spravedlnost a solidarita nejsou nezbytně zaručeny: ti bohatší své chování mohou či nemusí přizpůsobit. Ostatní, zejména ti nejzranitelnější, mohou být naopak nuceni přijímat bolestivá opatření. A konečně, tržní ceny nemusí nezbytně vést k odpovídajícímu úsilí z hlediska cílů plánu REPowerEU.

Typy podpůrných opatření, která mohou být přijata, lze tedy rozdělit na:

- **Informační opatření** – mají zajistit to, aby si různé typy uživatelů energie uvědomily význam snížení poptávky po energii a aby věděly, jak k tomu mohou sami přispět.
- **Motivační a podpůrná opatření** – mají pomoci uživatelům energie v jejich úsilí o snížení spotřeby energie, například nabídkou slev na nákup nejúčinnějších spotřebičů.

Hlavní výhodou změny motivované tímto druhem opatření je to, že jejich dopad na spotřebu energie je okamžitý, nejsou třeba žádné (anebo jen velmi malé) počáteční investice, avšak jen drobná změna návyku s nulovým nebo velmi omezeným dopadem na blahobyt, jelikož tato rozhodnutí učiní jen ti, kteří chtějí a mohou.

Tato opatření budou převážně dobrovolná, budou závislá na dobré vůli a na účinné komunikaci s uživateli energie o nejúčinnějších krocích, jež mohou podniknout. Vzhledem k tomu, že hlavní využití je v případě plynu i ropy relativně omezené (vytápění především na plyn a doprava na ropu), sdělení mohou být poměrně dobře zacílená.

Poskytování cílených informací občanům je zásadní, aby mohli činit informovaná rozhodnutí. Správné poselství musí být předáno ve správný čas. Proto bude pravděpodobně nezbytné přijmout několik málo široce cílených opatření založených na přístupných informacích.

Tato opatření musí přijímat důvěryhodné orgány, které dobře rozumí místním poměrům a jsou schopny zapojit do konkrétní činnosti velkou část obyvatel. Členské státy mají často nejlepší předpoklady k prosazování těchto druhů opatření na úsporu energie ve vhodný čas a s ohledem na místní situaci. Klíčovou úlohu zastávají místní orgány (například prostřednictvím místních, regionálních a vnitrostátních energetických agentur), Pakt starostů a primátorů a mise 100 klimaticky neutrálních a inteligentních měst.

Informační opatření mohou být rovněž posílena zahrnutím dovedností týkajících se úspor energie do školních osnov a podporou získávání dovedností v odvětvích, která jsou rozhodující pro dosažení ambiciózních cílů plánu REPowerEU.

Poměrně dost členských států již podniklo kroky k dosažení možných krátkodobých úspor energie³, avšak je možné učinit to více. Za účelem podpory těchto snah poskytuje společná kampaň Komise a agentury IEA s názvem „*Playing My Part*“ („I já mám svou roli“) jednoduché informace o některých klíčových krocích, které mohou jednotlivci a společnosti podniknout dobrovolně, pokud to lze, a přispět tak ke snížení našeho dovozu energie z Ruska.

Kromě toho Komise spouští na podporu spotřebitelů při výběru účinnějších spotřebičů spotřebitelské rozhraní databáze Evropského registru výrobků s energetickým označením (EPREL)⁴. Komise rovněž vytváří informační kampaň, která má poskytovat osvětové informace a materiály určené pro komunikaci jiných orgánů s jednotlivci. Členské státy by rovněž měly plně využívat příležitosti, které se jim nabízejí s ohledem na podporu energetické účinnosti, jako jsou snížené sazby DPH pro vysoce účinné systémy vytápění, a zajistit tak ceny energií, které budou motivovat k přechodu na tepelná čerpadla a motivovat k nákupu účinnějších spotřebičů. Členské státy budou mít nejlepší předpoklady k tomu, aby s ohledem na vlastní situaci určily nejúčinnější a nejspravedlivější opatření.

Lze navrhnout mnoho konkrétních bezprostředních doporučení, přičemž vzorový soubor typů opatření (včetně předběžných odhadů potenciálních úspor) je uveden v příloze a ty nejvýznamnější jsou shrnuty v níže uvedené tabulce⁵.

	Úspory ropy (v milionech tun ropného ekvivalentu)	Úspory plynu (v miliardách krychlových metrů)
Opatření na úsporu plynu		
Úspory ze ztlumeného topení, vypnutého topení v nepoužívaných místnostech, zamezení průvanu atd.	≈1,5	≈6
Poskytování informací o udržení teplot kondenzačních kotlů pod hodnotou 60 stupňů a pobízení lidí ke kontrole svých kotlů.		≈3
Informace o opravách kotlů, jednoduchých izolačních opatřeních, zajištění proti průvanu, instalaci termostatických ventilů a regulátorech topení a motivace k jednání.	≈0,3	≈1
Zvážit úpravu cen energií a zavedení progresivních struktur sazeb a dalších řešení na podporu úspor energie a přechodu z plynu na elektřinu.		≈1
Průmysl		
Motivovat k energetickým auditům a provádění opatření k zamezení únikům tepla při vysokoteplotních procesech, a podpořit tak ukončení využívání energie z fosilních zdrojů.		≈2
Opatření v oblasti dopravy		
Doporučení snížit rychlostní limit na dálnicích.	≈8	
Podpora chůze, cyklistiky, veřejné dopravy a mikromobility	≈5	

³ Například belgická vláda zahájila kampaň nazvanou „J'ai un impact / ik heb impact“ („I já mám vliv“), jejímž cílem je dosáhnout krátkodobých úspor energie s ohledem na ukrajinskou krizi. Itálie oznámila rozhodnutí omezit teploty vytápění a chlazení ve veřejných budovách.

⁴ Další informace naleznete zde: <https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>.

⁵ Předběžné odhady úspor energie jsou založeny na řadě zdrojů a jsou závislé na široké škále faktorů zahrnujících i míru, v jaké jednotlivci reagují na propagační a informační kampaně a další podněty. S ohledem na to musí být chápány pouze jako odhad možného relativního rozsahu účinku na úrovni EU. Dopady opatření se navíc mohou překrývat.

v městských oblastech.		
Podpora železniční dopravy.	≈2	
	<i>Názorný potenciál</i> ≈16	≈13

Agentura IEA odhaduje, že tyto typy krátkodobých opatření týkající se plynu by mohly během jednoho roku **snížit využívání plynu (konečnými zákazníky) o 5 % (asi 13 miliard krychlových metrů)**. Stejně tak – a v závislosti na konkrétním členském státě a jeho celkových dopravních potřebách – by určitá opatření mohla vést ke **snížení využívání ropy (konečnými zákazníky) o 5 % (asi 16 milionů tun ropného ekvivalentu)**, a přitom by nebránila nezbytným cestám.

Na podporu tohoto úsilí Komise hodlá:

- V rámci reakce EU na dopady ruské války proti Ukrajině a vysoké ceny energií vyvinout kampaň, jejímž účelem bude zvyšovat informovanost a poskytovat materiály k použití jinými orgány.
- Šířit informace o kampani „Playing My Part“ („I já mám svou roli“) zaměřené na opatření, kterými mohou jednotlivci dosáhnout úspor energie, a spolupracovat se skupinami zúčastněných stran na zvýšení dosahu těchto informačních opatření a na dosažení co největšího dopadu.
- Spustit spotřebitelské rozhraní databáze Evropského registru výrobců s energetickým označením (EPREL) na podporu spotřebitelů a zadavatelů zakázek při výběru účinnějších spotřebičů.

3. URYCHLENÍ A POSÍLENÍ STRUKTURÁLNÍCH STŘEDNĚDOBÝCH AŽ DLOUHODOBÝCH OPATŘENÍ V OBLASTI ENERGETICKÉ ÚČINNOSTI

Současné cíle EU v oblasti energetické účinnosti významně přispívají ke klimatickým ambicím EU. Cíle „20-20-20“ a cíle v oblasti klimatu pro rok 2030 stanovené v právním rámci pro klima jsou jasné příklady toho, kdy opatření v oblasti energetické účinnosti umožnila, aby růst a snížená spotřeba energie šly ruku v ruce a hrály významnou roli při plnění cíle v oblasti snižování emisí skleníkových plynů. Jak potvrdil výzkum⁶, politiky v oblasti energetické účinnosti rovněž poskytly širší přínosy, které lze v různé míře vyjádřit v penězích. Sem patří aspekty, jako je snížená energetická chudoba, vyšší míra zdraví a blahobytu, zvýšená obchodní konkurenceschopnost a lepší energetická bezpečnost.

Členské státy stanovily nezbytné rámce a institucionální opatření, aby dosáhly svých dosavadních i současných cílů v oblasti energetické účinnosti. Struktura řízení je zavedena prostřednictvím vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu, což má zajistit, aby tyto cíle odpovídaly obecným cílům EU. Nyní je nutné tato zvýšení energetické účinnosti ihned urychlit, aby se zlepšila odolnost EU. Vzhledem k vyšším cenám energií, které snižují dobu návratnosti investic do energetické účinnosti, je třeba obnovit snahu o odstranění likviditních a informačních omezení, jež těmto výhodným investicím brání.

⁶ Viz například <https://combi-project.eu/>.

Díky práci odvedené během minulého desetiletí by toto zvýšení úsilí nemělo vyžadovat tvorbu nových struktur nebo orgánů. Například všechny členské státy mají dlouhodobé strategie renovací, velké podniky mají povinnost provést každé čtyři roky energetický audit a bylo vyvinuto úsilí o náležitá školení a zajišťování kvality. Nárůst tempa zvyšování energetické účinnosti však může vyžadovat posílení stávajících úrovní zajišťování zdrojů, například pokud jde o poskytování poradenství a informací a rovněž o mechanismy, které umožní větší soukromé investice.

Současná pravidla EU pro ekodesign a označování energetickými štítky vedla ke snížení roční spotřeby energie o 10 % u výrobků, na něž se vztahují, což významně snížilo poptávku EU po primární energii a ušetřilo náklady spotřebitelů. Návrh Komise na nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků⁷ rozšiřuje oblast působnosti rámce pro ekodesign, aby zahrnoval nejširší možnou škálu produktů. Vzhledem k tomu, že materiál výrobků výrazně ovlivňuje jejich energetickou stopu, tento nový rámec podstatně zvýší úsporu energie posílením energetické a materiálové účinnosti.

3.1. Uvedení vyššího cíle EU v oblasti energetické účinnosti

Návrh přepracovaného znění směrnice Komise o energetické účinnosti z července 2021 zahrnuje cíl v oblasti energetické účinnosti vyšší o 9 % do roku 2030 (oproti referenčnímu scénáři z roku 2020).

V roce 2021 Komise rovněž nechala vypracovat studii o možnostech úspor energie u opatření v oblasti energetické účinnosti, podle které by potenciální ekonomická úspora pro rok 2030 mohla dosáhnout až 13 % konečné spotřeby energie (752 milionů tun ropného ekvivalentu), jestliže EU zintenzivní financování a úsilí v oblasti energetické účinnosti. Podle téže studie⁸ by technický potenciál pro úspory energie mohl dosáhnout až 19 % konečné spotřeby energie (696 milionů tun ropného ekvivalentu).

Podle sdělení o plánu REPowerEU ze dne 8. března má další modelování scénáře REPowerEU⁹ se strukturálně vyššími cenami plynu rovněž za následek nákladově efektivní cíl v oblasti energetické účinnosti ve výši 13 % pro rok 2030.

3.2. Možné posílení opatření v oblasti energetické účinnosti

S ohledem na potřebu urychlit nezávislost Unie na dovozu fosilních paliv by členské státy měly zvážit zrychlené zavádění stávajících opatření v oblasti energetické účinnosti a provádění dodatečných opatření v této oblasti. Každý členský stát ví nejlépe, na co zaměřit své úsilí, a kromě toho existují na úrovni EU jasné oblasti, ve kterých může společný přístup zajistit přidanou hodnotu.

V rámci probíhajících postupů spolurozhodování o různých složkách balíčku „Fit for 55“ mohou spolunormotvůrci krátkodobě posílit regulační rámec pro energetickou účinnost a dosáhnout větších úspor energie ve střednědobém až dlouhodobém horizontu v rámci plánu REPowerEU, včetně:

- **Zvýšení ambice vnitrostátního závazku v oblasti úspor energie.**

⁷ COM(2022) 142 final.

⁸ <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/511bb328-f8b9-11eb-b520-01aa75ed71a1>

⁹ pracovní dokument útvarů Komise, SWD(2022) 230 final.

- Zavedení **závazků, které zajistí zvýšení energetické účinnosti v klíčových odvětvích**, ukončení dotací pro technologie založené na fosilních palivech, důslednou podporu technologií v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a rychlý rozvoj energeticky úsporných technologií a zařízení.
- Posílení **uplatňování výsledků energetických auditů** s cílem zajistit, aby byla prováděna nákladově efektivní opatření a aby podniky (zejména malé a střední podniky) a další subjekty, jako jsou například veřejné orgány, na které se nevztahuje povinnost energetického auditu, byly motivovány k provádění těchto auditů a aby na základě jejich výsledků jednaly. V této souvislosti je též třeba se zabývat datovými centry a využíváním odpadního tepla.
- **Zavedení dodatečných minimálních norem energetické náročnosti** pro budovy s cílem podpořit renovace, které budou zahrnovat i systémy vytápění (a chlazení), a to s dostatečně ambiciózními harmonogramy, a **stanovení způsobu modernizace energeticky nejnáročnějších budov**, jejichž certifikát energetické náročnosti uvádí třídu G až D.
- **Postupného ukončení dotací členských států na kotle na fosilní paliva v budovách** přinejmenším od roku 2025 (s vědomím toho, že ve většině situací jsou tyto pobídky v rozporu s čl. 7 odst. 2 nařízení o označování energetickými štítky) a iniciovat přesměrování spíše na stimulaci režimů podpory pro tepelná čerpadla.
- **Posílení vnitrostátních požadavků na energetickou náročnost (a na účinné využívání zdrojů) nových budov** prostřednictvím požadavků na systémy vytápění a zavedením norem pro nulové emise do roku 2030 (v případě veřejných budov do roku 2027).
- **Zpřísnění vnitrostátních požadavků na systémy vytápění pro stávající budovy**, jež se zaměří na rozsáhlejší renovace a výměny kotlů a na připojení k účinným systémům dálkového vytápění v hustě osídlených oblastech. Spolu s tím by měly být stanoveny přísnější limity ekodesignu pro systémy vytápění na úrovni EU, které zavedou povinnost ukončit uvádění „samostatných“ kotlů na fosilní paliva na trh do roku 2029 a současně změni stupnici energetických štítků (do přelomu let 2025/2026), takže kotle a další zařízení na fosilní paliva skončí v nejnižších energetických třídách. Tato směrnice o energetické náročnosti budov a opatření v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky budou podněcovat k zavádění tepelných čerpadel a přispějí k cíli zdvojnásobení míry instalace tepelných čerpadel.
- **Zavádění vnitrostátních zákazů pro kotle na fosilní paliva ve stávajících a nových budovách tím, že budou stanoveny požadavky na generátory tepla na základě emisí skleníkových plynů nebo typu používaného paliva.** Vzhledem k tomu, že přepracované znění směrnice o energetické náročnosti budov zavádí pro tyto vnitrostátní zákazy jasný právní základ, který má odstranit současnou právní nejistotu, je podle stávajícího legislativního rámce již nyní možné přikročit k těmto opatřením, jež už některé členské státy zavádějí.

Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu bude rovněž **důležité dále zvyšovat energetickou účinnost v dopravě** s cílem omezit spotřebu ropy, motivovat k přechodu na účinná alternativní paliva z obnovitelných zdrojů a zvyšovat energetickou účinnost dopravy, a to například prostřednictvím:

- aerodynamického dovybavení těžkých nákladních vozidel a zařízení k připojení chladírenských přívěsů; delších nákladních vozidel s ekodesignem, jako jsou aerodynamické doplňky na přípojných vozidlech,
- zahrnutí dalších požadavků na ekodesign nebo vyšších cílů v oblasti energetické účinnosti pro vozidla a přípojná vozidla do nadcházející revize výkonnostních norem pro CO₂ u nově prodávaných těžkých vozidel, která má být provedena v prosinci 2022,
- pobízení k zavádění těžkých nákladních vozidel s nulovými emisemi a podpory možnosti úspory energie u delších a těžších nákladních vozidel, která překračují hranice v rámci Evropské unie v nadcházející revizi směrnice o hmotnostech a rozměrech,
- podpory využívání kombinované dopravy, které povede k úsporám energie, v nadcházejícím přezkumu směrnice o kombinované dopravě.

S ohledem na to Komise:

- navrhuje zvýšit závazný cíl v rámci směrnice o energetické účinnosti na 13 %,
- vyzývá Evropský parlament a Radu, aby během probíhajících jednání zvážily příslušná výše uvedená opatření, která mají usnadnit další úspory a zlepšení v oblasti energetické účinnosti v budovách prostřednictvím směrnice o energetické náročnosti budov a směrnice o energetické účinnosti,
- vyzývá Evropský parlament a Radu, aby podpořily cíl návrhu Komise na nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků¹⁰, jehož rychlé zavedení povede k dalším úsporám energie prostřednictvím zlepšené účinnosti využívání energie a zdrojů u široké škály výrobků,
- uváží legislativní iniciativu ke zvýšení podílu vozidel s nulovými emisemi ve veřejných a firemních vozových parcích nad určitou velikost,
- předloží legislativní balíček o ekologizaci nákladní dopravy.

Komise rovněž vybízí členské státy k okamžitému přijetí reformy nařízení o jednotném evropském nebi spočívající v modernizaci uspořádání letového provozu v Evropě, jež přinese významné zisky v podobě snížení spotřeby paliva, a to díky vyšší efektivitě letů.

4. FINANCOVÁNÍ

Pokud jde o financování energetické účinnosti a renovace budov, investice vložené do vnitrostátních plánů na podporu oživení a odolnosti představují dobrý výchozí bod, přičemž více než 67 miliard EUR bylo na tyto investice vyčleněno v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Významná část finanční podpory byla věnována na renovace budov (zejména obytných a veřejných budov), dále na výstavbu energeticky účinných budov a také – i když méně často – na energetickou účinnost malých a středních podniků, průmyslu a budov terciárního sektoru. Debaty o plánu REPowerEU, které v současné

¹⁰ COM(2022) 142 final.

době probíhají se všemi členskými státy, jsou dobrou příležitostí k posílení plánů na podporu oživení a odolnosti v těchto oblastech.

Systém EU pro obchodování s emisemi (ETS), včetně Modernizačního fondu, a navrhovaný nový systém pro obchodování s emisemi pro budovy a silniční dopravu a související Sociální fond pro klimatická opatření by rovněž měly poskytovat celkové prostředky minimálně v podobné velikosti, přičemž investice do energetické účinnosti budou hlavním cílem pro použití výnosů. Kromě toho bude ve stávajícím víceletém finančním rámci, který spadá pod fondy politiky soudržnosti (EFRR, Fond soudržnosti a Fond pro spravedlivou transformaci), poskytnuta významná podpora pro energetickou účinnost a udržitelnou dopravu. Zejména **Program InvestEU** zmobilizuje soukromé finance na podporu široké škály investic do energetické účinnosti tím, že bude sdílet rizika s prováděcími partnery, včetně skupiny EIB. Podporu pro investice do energetické účinnosti navíc poskytnou i společná zemědělská politika, Horizont Evropa a program LIFE. V rámci těchto nástrojů na úrovni EU dosahují finanční prostředky přidělené na výdaje související s klimatem celkové výše až 626 miliard EUR pro víceletý finanční rámec na období 2021–2027 a pro nástroj NextGenerationEU (ačkoli tyto prostředky se vztahují na několik oblastí politiky mimo energetickou účinnost).

Na opatření zahrnující státní podporu se vztahují pravidla státní podpory. Pokyny pro státní podporu v oblasti klimatu, energetiky a ochrany životního prostředí poskytují hojnost příležitostí k podpoře projektů v oblasti energetické účinnosti. Navzdory tomu, že značná část veřejných financí na unijní, vnitrostátní, regionální i místní úrovni směřuje na energetickou účinnost, toto financování samo o sobě nestačí na pokrytí investičních potřeb v oblasti energetické účinnosti, a proto je pro dosažení těchto cílů nezbytné navýšit soukromé investice. Další potřeby financování vyplývají z nezbytného zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovníků, které má zabránit nedostatku kvalifikovaných pracovníků, aby mohla být provedena mnohá z plánovaných opatření, mimo jiné zaměřená na zavádění nástrojů na úsporu energie, účinných spotřebičů a výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, jakož i opatření v oblasti staveb a renovací.

Na jedné straně to znamená, že je třeba co nejhospodárněji využívat veřejnou finanční podporu založenou na finančních nástrojích a inovativních systémech financování. Za tím účelem bude Komise nadále podporovat technickou pomoc pro investice do energetické účinnosti, využívání inovativních systémů financování energetické účinnosti (jako je vymáhání prostřednictvím vyúčtování a prostřednictvím daňových opatření, smlouvy o energetických službách a modely založené na výkonnosti) a finanční produkty (jako hypotéky spojené s energetickou účinností a zelené úvěry a systémy financování pro nákup vozových parků s nulovými emisemi).

S ohledem na význam rozvoje systémů financování energetické účinnosti Komise s podporou Evropské investiční banky nabízí model¹¹ – vytvořený kombinací finančních nástrojů a grantů – na podporu členských států, které rozvíjejí finanční nástroje pro energetickou účinnost, a ke zvýšenému využívání těchto systémů v rámci fondů politiky soudržnosti.

Na druhé straně je klíčové posilovat spolupráci s finančními institucemi v oblasti investic do energetické účinnosti a povzbuzovat je k aktivní spoluúčasti na plnění cílů plánu REPowerEU a Zelené dohody pro Evropu. V tomto ohledu Komise ve spolupráci

¹¹ <https://www.fi-compass.eu/resources/factsheets-and-brochures/model-for-a-financial-instrument-with-a-grant-component>

s členskými státy nadále posiluje činnost úspěšné skupiny finančních institucí pro energetickou účinnost (EEFIG), například s cílem přeměnit ji na evropskou koalici na vysoké úrovni pro financování energetické účinnosti spojenou s finančním sektorem. Kromě toho Komise prozkoumá další způsoby, jak stimulovat více soukromých investic, například prostřednictvím norem hypotečního portfolia nebo systémů placení podle výkonu.

S ohledem na potřebu nárůstu soukromého financování energetické účinnosti Komise hodlá:

- ve spolupráci s členskými státy vytvořit evropskou koalici na vysoké úrovni pro financování energetické účinnosti spojenou s finančním sektorem, která bude vycházet z úspěšné skupiny finančních institucí pro energetickou účinnost (EEFIG),
- prozkoumat další možná opatření, jak stimulovat více soukromých investic, například prostřednictvím norem hypotečního portfolia nebo systémů placení podle výkonu.

5. ŘÍZENÍ A PARTNEŘI

Členské státy a jejich regionální a místní orgány a organizace mají nejlepší předpoklady k tomu, aby oslovily občany a podniky EU a motivovaly je k přijetí opatření na úsporu energie nebo k investicím do opatření v oblasti energetické účinnosti. Komise doplní tyto snahy tím, že bude vyhledávat a sdílet odborné znalosti ohledně nejúčinnějších opatření v rámci členských států, pokud možno prostřednictvím stávajících struktur, jako jsou například koordinované postupy ke směrnici o energetické účinnosti a ke směrnici o energetické náročnosti budov, místní iniciativy atd. Pomocí Nástroje pro technickou podporu Komise pomáhá členským státům identifikovat reformy a investice určené k postupnému ukončení dovozu fosilních paliv z Ruska, mimo jiné za účelem urychlení a posílení opatření v oblasti energetické účinnosti. Komise má zájem spolupracovat se všemi příslušnými vnitrostátními, regionálními a místními subjekty a poskytovat jim největší možnou podporu a sdílet s nimi informace.

Města představují tři čtvrtiny populace EU a mají největší potenciál pro podporu naléhavých energeticky úsporných opatření. Rovněž mají detailní přehled o lidech, kteří čelí energetické chudobě nebo jim tato chudoba hrozí, a jsou s nimi ve spojení. V této souvislosti představují Pakt starostů a primátorů a mise 100 klimaticky neutrálních a inteligentních měst klíčová partnerství pro provádění opatření. Důležitým aspektem, který má zajistit, aby všichni spotřebitelé mohli hrát svou roli, je posílení stávajících sítí o orgány místní a regionální správy a o sítě odborníků a zúčastněných stran, jež jsou na těchto úrovních aktivní. Na mezinárodní úrovni představuje Globální pakt starostů a primátorů zavedenou cestu, jak oslovit 11 000 měst, včetně ukrajinských, která mohou být po skončení konfliktu zapojena do podobné činnosti.

V různých obchodních odvětvích jsou specifické aspekty, které je třeba řešit, a Komise má v úmyslu zjistit, zda by bylo možné s vhodnými zúčastněnými stranami vytvořit konkrétní partnerství v oblasti úspor energie v příslušných odvětvích (např. doprava, průmysl, zemědělsko-potravinářský průmysl, informační a komunikační technologie včetně datových center, voda a energetika). Další stávající iniciativy, jako například iniciativa Čistá energie pro ostrovy EU nebo iniciativa pro uhelné regiony procházející transformací, by mohly poskytnout rámec pro domácnosti, podniky a služby.

Za naléhavé situace je potřebná hluboká znalost místního prostředí a individuálně přizpůsobená praktická podpora, aby bylo možné lidem poradit, jak nejlépe zkombinovat

využívání energie z obnovitelných zdrojů a opatření v oblasti energetické účinnosti nebo jak se stát členy společenství pro obnovitelné zdroje. Je třeba zajistit, aby všichni občané měli nezbytné informace pro přijetí rozhodnutí. I naléhavá opatření musí zajišťovat začleňování, rovnost a nediskriminaci.

S ohledem na to Komise hodlá:

- nadále sdružovat příslušné zúčastněné strany, partnerství v oblasti úspor energie, spotřebitelské organizace, partnerství a aliance v oblasti dovedností, Výbor regionů, místní a regionální sítě a ústřední orgány členských států, aby bylo možné plošně sdílet osvědčené postupy v oblasti opatření na úsporu energie a s ohledem na nadcházející zimu navázat na dopady opatření na úsporu energie,
- dále poskytovat specializovanou technickou pomoc v oblasti energetické účinnosti, například prostřednictvím nástroje pro technickou podporu, politiky soudržnosti a nástroje ELENA, což pomůže orgánům a zúčastněným stranám odstranit překážky zavádění programů energetické účinnosti,
- svolat členské státy, aby do 1. července podaly zprávu o opatřeních, která přijaly s cílem dosáhnout krátkodobého snížení poptávky. Rovněž budou vyzvány, aby uvedly, jaká další opatření zamýšlejí a jaký by mohla mít dopad, včetně opatření týkající se datových center a odpadního tepla z průmyslových procesů.

6. ZÁVĚR

Energetická účinnost je zásadním prvkem Zelené dohody pro Evropu a strategie Unie pro dosažení dekarbonizovaného hospodářství do roku 2050 nákladově efektivním způsobem. Současné vysoké ceny energií a válka na Ukrajině daly nový podnět pro nutnou úsporu energie s cílem co nejdříve zajistit nezávislost Evropské unie na dovozu fosilních paliv z Ruska.

Podle tohoto plánu jsou za tímto účelem nezbytná střednědobá až dlouhodobá strukturální opatření v oblasti energetické účinnosti, jakož i okamžité změny. Budou zapotřebí vhodné cenové signály, inteligentní využívání omezeného financování z veřejných zdrojů a více soukromých investic a rovněž další podpora spolu s doprovodnými politikami pro konkrétní činnost v terénu. Bude nezbytné větší zapojení občanů, místních a regionálních orgánů a subjektů s cílem zajistit zvýšenou iniciativu a rychlé zavádění potřebných energeticky úsporných opatření.

Uplatňování doporučení a opatření stanovených v tomto sdělení EU o šetření energií umožní, aby každý mohl energií šetřit, a tím pádem přispívat k energetické nezávislosti Evropy.

Vzorový soubor opatření k dosažení okamžitých úspor energie

Níže uvedená tabulka uvádí demonstrativní seznam cílených opatření, jež mají vytvořit značné úspory energie v krátkodobém horizontu (během jednoho roku). Předběžné odhady úspor energie jsou závislé na široké škále faktorů zahrnujících i míru, v jaké jednotlivci reagují na propagační a informační kampaně a další podněty. S ohledem na to musí být chápány jako čistý odhad možné velikosti účinku na úrovni EU.

Dopady opatření se navíc mohou překrývat. Stejných úspor energie lze například dosáhnout prostřednictvím opatření v podobě informačních kampaní nebo širším zaváděním certifikátů energetické náročnosti a cílených energetických kontrol. Vzhledem k tomu není možné shrnout odhadovaný účinek a získat údaj celkových úspor energie.

<i>Možná opatření</i>	<i>Popis opatření</i>	<i>Odhadovaný dopad za jeden rok (v milionech tun ropného ekvivalentu)</i>
Průřezové energetické služby a finanční opatření		
Informační kampaň ohledně řady oblastí, v nichž dochází k plýtvání energií v domácnostech a malých podnicích	Cílená informační kampaň, která pobízí občany ke ztlumení vytápění a snížení teploty kotle, k zamezení spotřebě ve špičce, k zavírání dveří, k vypnutí topení v nepoužívaných místnostech, ke zhasínání světel, k zamezení průvanu a k menší spotřebě energie v maloobchodních prodejnách. Informační kampaň by rovněž měla zahrnovat poradenské služby, jako jsou jednotná kontaktní místa, nebo soupravy pro energetickou účinnost určené občanům a malým a středním podnikům.	11 milionů tun ropného ekvivalentu
Osvědčování a údržba	Bezplatné poradenství, inspekce, energetické audity a certifikáty energetické náročnosti k šíření povědomí o úsporách energie a poskytování doporučení v této oblasti, jakož i kontroly na místě v případě systémů termálního vytápění a zrychlená údržba, která zamezí plýtvání.	3,5 milionu tun ropného ekvivalentu
Upravit ceny energií za účelem pobídky ke snížení spotřeby energií a paliv	Ukončit upřednostňování fosilních paliv a paušálních sazeb pro energii. Zavést progresivní tarify a další řešení, která podpoří úspory a budou motivovat k přechodu z plynu na elektřinu.	2,4 milionu tun ropného ekvivalentu
Podporovat nákup účinnějších spotřebičů	Členské státy budou poskytovat informace a pobídky. Spotřebitelské rozhraní EPREL podává snadno přístupné srovnatelné informace.	
Zavádění postupů inovativního	Urychlené zavádění inovativních systémů financování a finančních produktů může	0,7 milionu tun ropného ekvivalentu

financování a další podpory společností poskytujících energetické služby	podpořit zvýšené provádění opatření v oblasti energetické účinnosti a vytvářet úspory energie v krátkodobém horizontu (systémy financování prostřednictvím daňových opatření a prostřednictvím vyúčtování, energeticky účinné hypotéky, financování společností poskytujících energetické služby).	ekvivalentu
Chytřejší postupy ovládání v rozvodnách dálkového vytápění	Zavést inteligentní ovládání a sledování centralizovaných rozvodů dálkového vytápění, které nejsou vybavené, s cílem zajistit ovládání a eliminovat teplotní výkyvy dodávek a zvýšení toku horké vody do radiátorů.	2,5 milionu tun ropného ekvivalentu
Budovy		
Vytápění a klimatizace budov	Výchozí nastavení kondenzačních kotlů lze často upravit tak, aby se zvýšila účinnost a aby se ušetřilo až 8 % energie využívané k vytápění místností a k ohřevu vody.	2,5 milionu tun ropného ekvivalentu
Urychlené zavádění tepelných čerpadel prostřednictvím účelových finančních pobídek	Zavést finanční a fiskální pobídky pro urychlené zavedení tepelných čerpadel, například prostřednictvím snížení DPH a závazku k energetické účinnosti. Udílet bonusové granty na nahrazení kotlů na fosilní paliva s cílem kompenzovat poptávku po zemním plynu.	1,5 milionu tun ropného ekvivalentu
Systémy automatizace a hospodaření s energií v budovách	Podpořit zavádění systémů automatizace a kontroly budov, které sledují a automaticky upravují využívání energie v budovách.	1,5 milionu tun ropného ekvivalentu
Poskytovat informace o řešeních izolace budov, která lze jednoduše nainstalovat	Vypracovat jednoduše instalovatelná řešení pro izolaci podkroví a střech, například za využití vysoce výkonných oken a dvojitého zasklení.	1,5 milionu tun ropného ekvivalentu
Průmysl		
Energetické audity a opatření na řešení tepelných ztrát	Pobízet k auditům tepelných ztrát a opatřením na zamezení tepelným ztrátám při vysokoteplotních procesech. Pobízet malé a střední podniky k provádění auditů.	2,5 milionu tun ropného ekvivalentu
Urychlit a finančně podporovat nahrazení systémů založených na fosilních palivech obnovitelnými zdroji energie	Pobídky, jako jsou slevy na dani nebo dotace, k urychlení nahrazení systémů založených na fosilních palivech za obnovitelné zdroje energie, zejména ve stávajících budovách s kotly, které jsou více než 12 let staré.	5 milionů tun ropného ekvivalentu

Pokud jde o dopravu, nejrůznější všestranně prospěšná opatření lze přijmout na místní, regionální či vnitrostátní úrovni, jak uvádí tabulka níže, v souladu se strategií pro udržitelnou a inteligentní mobilitu a zejména s novým politickým rámcem pro městskou

mobilitu. Tato opatření mohou být rychle zavedena nebo urychlena veřejnými orgány, dopravci a zaměstnavateli nebo jinými zprostředkovateli (individuálně podle opatření).

Možné opatření	Potenciální dopad (v závislosti na konkrétním provedení)	Popis opatření
Posílit přechod na elektrické a účinnější automobily, dodávky, nákladní vozidla a autobusy	vysoký	<ul style="list-style-type: none"> • pokračující/rozšířená veřejná podpora na nákup udržitelného vozidla • podpůrné programy vyhrazené pro specializované vozy a uzavřené vozové parky (taxi, sdílená vozidla, vozové parky v oblasti logistiky, autobusy) • investice do veřejně přístupné dobíjecí a čerpací infrastruktury (veřejní a soukromí účastníci trhu) • podpora pro zavádění soukromé dobíjecí infrastruktury (v domovech, kancelářích, podnicích) prostřednictvím dotací či daňových pobídek • investice do veřejné dopravní infrastruktury s nulovými emisemi s cílem snížit využívání soukromých vozidel (metro, tramvaj, městské vlaky, trolejbus)
Vybízet ke snížení rychlosti jízdy	střední až vysoký	<ul style="list-style-type: none"> • snížit rychlost na dálnici • doporučit zóny se sníženou rychlostí v městských oblastech, vytvořit zóny bez automobilů k usnadnění „měkké“ mobility
Snížit ceny veřejné a železniční dopravy	střední až vysoký	<ul style="list-style-type: none"> • snížení cen veřejné a železniční dopravy na základě veřejné podpory provozovatelů
Motivovat k chůzi, cyklistice a mikromobilitě ve městech	střední až vysoký	<ul style="list-style-type: none"> • podpora bezplatného sdílení jízdních kol a dalších řešení v oblasti mikromobility • pobídky k nákupům jízdních kol prostřednictvím dotací nebo snížení daně/DPH • pobídky/odměny pro zaměstnance, kteří využívají městskou dopravu nebo aktivní způsoby dopravy do práce • investice do nových jízdních pruhů pro cyklisty ve městech a jejich okolí • podporovat/stimulovat doručování ke koncovému spotřebiteli na nákladním kole nebo v menších doručovacích elektromobilech • rozšíření možností cestování veřejnou dopravou (vlak, metro) s jízdním kolem

Podporovat úspornější styl jízdy a provoz nákladních silničních vozidel a dodávky zboží	střední	<ul style="list-style-type: none"> • zajištění lepšího/plného zatížení těžkých nákladních vozidel pomocí lepšího plánování/údajů • optimalizace multimodálních způsobů doručování, mimo jiné prostřednictvím způsobů doručování ke koncovému spotřebiteli s nulovými emisemi a míst k vyzvednutí • nabídka výcviku v ekologické jízdě • urychlení zavádění služeb inteligentních dopravních systémů
Dny bez automobilů	nízký až střední	pořádání dnů bez automobilů ve městech
Přizpůsobit stávající režimy silničních poplatků	nízký až střední	režimy silničních poplatků k omezení přetížení během dopravní špičky a/nebo pobídky k nákupu udržitelnějších vozidel